

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 207/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. júna 2018 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Rastislavom Hanulákom, Kollárovo námestie 20, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na právnu istotu a legitímne očakávanie podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 4 ods. 1, 3 a 4 Listiny základných práv a slobôd, práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 S 281/2014-102 z 3. novembra 2015 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžo 74/2016 z 28. februára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2018 doručená sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na právnu istotu a legitímne očakávanie podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a podľa čl. 4 ods. 1, 3 a 4 listiny, práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 4 listiny rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 S 281/2014-102 z 3. novembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžo 74/2016 z 28. februára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľkou podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo zrušené rozhodnutie mestskej časti Bratislava-Staré Mesto sp. zn. 2626/24987/2014/OZP/Rap z 30. mája 2014 ako správneho orgánu štátnej správy v prvom stupni vo veciach ochrany prírody (ďalej len „prvostupňové správne rozhodnutie“) a rozhodnutie Okresného úradu Bratislava, odboru starostlivosti o životné prostredie sp. zn. OU-BA-OSZP3-2014/68046-7/ROP zo 14. októbra 2014 ako správneho orgánu štátnej správy v druhom stupni vo veciach ochrany prírody (ďalej len „druhostupňové správne rozhodnutie“), ktorými bol povolený výrub určitých stromov a kríkov na Kollárovom námestí v Bratislave (sťažovateľka žiadala o tento výrub ako investorka projektu verejných podzemných garáží a revitalizácie parku na Kollárovom námestí v Bratislave, pozn.). Zároveň boli sťažovateľke stanovené podmienky výrubu, ktoré sa okrem iného týkali aj uloženia povinnosti zaplatiť finančnú náhradu za tento výrub v sume 31 000 € a náhradnej výsadby a stálej údržby drevín počas troch rokov odo dňa výsadby drevín a jej kontroly orgánom kontroly prírody.

Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bolo o odvolaní sťažovateľky rozhodnuté tak, že najvyšší súd potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu.

3. Sťažovateľka uviedla, že krajský súd sa v konaní nevysporiadal s jej námietkami, ktoré sa týkali splnenia všeobecných aj osobitných náležitosti správnej žaloby, a konštatoval, že *„žalobca má subjektívne právo na ochranu životného prostredia, je teda aktívne legitimovaný na podanie žaloby...“*.

Sťažovateľka konštatovala, že v správnom konaní bola predložená obsiahla dokumentácia (podrobne špecifikovaná v sťažnosti, pozn.), z ktorej jednoznačne vyplývalo, že po výstavbe podzemného parkovacieho domu dôjde na jeho povrchu k znovuoobnoveniu a revitalizácii pôvodného parku náhradnou výsadbou, a teda ide iba o dočasné odstránenie stromov a kríkov, ktorý nemá za následok trvalý zásah do životného prostredia. Zároveň dôjde k zanedbateľnej redukcii zelenej plochy a že predpokladaný výrub sa bude týkať približne 4 % plochy parkových úprav.

Napriek týmto skutočnostiam krajský súd konštatoval, že *„súdu nie je vôbec zrejmé, prečo dal prvostupňový správny orgán prednosť vlastníckemu/užívaciemu právu účastníka pred právom na priaznivé životné prostredie, ani na základe akých podkladov ustálil, že ide o odôvodnený prípad výrubu, ako zhodnotil, resp. či do úvahy bral pomer zelene a zastavaných plôch v danej lokalite alebo tiež skutočnosť, že väčšina drevín, ku ktorým bol vydaný súhlas na výrub je zdravá (index 1)“*.

Podľa názoru sťažovateľky *«Prvostupňové správne rozhodnutie, ako aj Správne rozhodnutie zohľadnili o.i. aj všetky vyššie uvedené odborné a znalecké vyjadrenia, ako aj vyjadrenia príslušných orgánov verejnej správy v rámci zámeru EIA ako relevantné a vierohodné dôkazné prostriedky práve na účely posúdenia ekologických a estetických funkcií drevín a vplyvov na zdravie človeka, sa Krajský súd Bratislava bez akejkoľvek právnej argumentácie obmedzil len na neopodstatnené všeobecné a neurčité konštatovanie, že „pokiaľ sa žalovaný odvoláva na EIA posudzovanie, k tomu tunajší súd poznamenáva, že zákon o EIA presne vymedzuje, ktoré činnosti budú predmetom posudzovania a skutočnosť, že výrub drevín pod takéto posudzovanie nespadá, nemá vplyv na povinnosť posudzovať ekologické a estetické funkcie drevín podľa § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002.“*

Závazné stanoviská Krajského pamiatkového úradu Bratislava... Krajský súd Bratislava pri svojich konštatovaniach o absencii estetického posúdenia ignoroval v celom rozsahu.

Krajský súd Bratislava ďalej absolútnou ignoráciou všetkých uvedených dôkazov a bez akéhokoľvek poukázania na akékoľvek normatívne ustanovenie, metodické usmernenie alebo odborný názor konštatoval, že „prvostupňový orgán taktiež nevykonal dokazovanie čo do rozsahu zásahu práva na priaznivé životné prostredie po predpokladanom výrube drevín a dokončení stavby, vo vzťahu ku vhodnosti takéhoto podložia na ďalšiu výsadbu, najvyšší predpokladaný vzrast takto nasadených nových drevín, ako ani na predpokladaný čas, ktorý bude potrebný pre nové dreviny, aby plnohodnotne začali plniť funkcie predchádzajúcich vyrúbaných drevín.“

... Napriek všetkým dôkazným prostriedkom odôvodnil svoje rozhodnutie v zmysle vyššie uvedených výrokov tým, že „keďže teda prvostupňový ani odvolací orgán dostatočne neposudzovali estetické a ekologické funkcie predmetných drevín na Kollárovom námestí, čo je, ako súd už vyššie uviedol, conditio sine qua non pre súhlas s výrubom drevín, bolo potrebné zrušiť napadnuté rozhodnutie pre zistenie skutkového stavu nedostačujúceho na posúdenie veci.“

Najvyšší súd SR bez bližšieho odôvodnenia konštatoval, že boli splnené podmienky konania, pričom sa (rovnako ako Krajský súd Bratislava) napriek obsahu odvolania a absencii odôvodnenia Rozsudku KSBA nezaoberal Sťažovateľom nastolenou otázkou splnenia osobitných náležitostí žaloby.

Najvyšší súd SR sa vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nezaoberal dôvodmi uvedenými v Sťažovateľom podanom Odvolaní...

Z meritórneho hľadiska sa Najvyšší súd SR bez odôvodnenia (s poukazom na ust. § 219 ods. 2 OSP) obmedzil na konštatovanie, že nedošlo k náležitému posúdeniu ekologických a estetických funkcií drevín a vplyvov na zdravie človeka s tým, že aj keď zákon povoľuje správnym orgánom použiť správnu úvahu pri povoľovaní výrubu drevín, táto nebola náležité odôvodnená - ďalej tiež zhodne s Rozsudkom KSBA konštatuje, že k náležitému posúdeniu týchto funkcií vôbec nedošlo.

Najvyšší súd SR rovnako pri preskúmaní Rozsudku KSBA prehliadol skutočnosť, že Krajský súd Bratislava citoval v rámci odôvodnenia Rozsudku KSBA zákonné ustanovenia,

ktoré v čase konania a rozhodovania prvostupňového správneho orgánu a Žalovaného neboli účinné.“».

4. Po rozsiahlej citácii jednotlivých ustanovení relevantných právnych predpisov sťažovateľka ďalej uviedla, že «... na základe uvedených zákonných ustanovení je zrejmé, že pojem „životné prostredie“ v zmysle ZŽP predstavuje najvyššiu terminologickú kategóriu, subsumujúcu všetky legálne pojmy a definície týkajúce sa ekológie, ekosystémov a trvalo udržateľného rozvoja, pod ktoré spadajú jednotlivé aspekty ochrany prírody a krajiny v zmysle ZOPK, vrátane posudzovania ekologických a estetických funkcií drevín v zmysle jeho ust. § 47 ods. 3.

Na základe tejto terminologickej hierarchie je preto Zákon o EIA svojim účelom a pôsobnosťou v celom rozsahu dostatočným základom na kvalifikované posudzovanie celkových vplyvov Zámeru a Stavby na životné prostredie, a to vrátane posúdenia ekologických a estetických funkcií drevín a vplyvov na zdravie človeka.

ZOPK totiž neupravuje žiadny spôsob posudzovania uvedených funkcií a aspektov drevín, v dôsledku čoho je v súlade so všeobecnými pravidlami interpretácie potrebné hľadať príslušné procesné rámce na také posudzovanie prostredníctvom jeho *lex generalis*, ktorým je v tomto prípade ZŽP, a ktorého procesnými *lex specialis* sú najmä Zákon o EIA, upravujúci okrem iného aj požiadavky na odbornú spôsobilosť osôb vykonávajúcich také posudzovanie, rovnako ako je tomu vo vzťahu k územnému plánovaniu pri úprave ochrany životného prostredia Stavebným zákonom.

... Krajský súd Bratislava ... bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia a v celom rozsahu negoval ust. § 29 ods. 4 písm. b) Zákona o EIA, pretože práve aj toto ustanovenie priamo odkazuje na ochranu životného prostredia garantovanú účelom a rozsahom ZOPK v súvislosti s posudzovaním navrhovaných činností.

Krajský súd Bratislava zároveň týmto svojvoľným rozhodnutím poprel celú zákonnú a ustálenú prax posudzovania ekologických a estetických funkcií drevín a nad rámec akejkoľvek zákonnej úpravy uložil správny orgánom vykonať zisťovanie, na ktoré už okrem uvedených, odborne spôsobilých osôb a zákonom ustanovených orgánov verejnej správy, neexistuje kvalifikovaný subjekt, čím *de facto* učinil predmetné konanie o povolení

výrubu za neukončiteľné takým rozhodnutím, ktoré by splňalo jeho (nevyslovené) požiadavky.

... Týmto ignorovaním Zákona o EIA si Krajský súd Bratislava... svojvoľne vytvoril stav akoby zneplatnenia celej skupiny vyššie uvedených dôkazov, zabezpečených v predchádzajúcich správnych konaniach, týkajúcich sa práve posúdenia aj ekologických a estetických funkcií drevín...

Uvedeným svojvoľným postupom, popierajúcim všetky zásady právnej istoty, si Krajský súd Bratislava vytvoril priestor na argumentáciu o nedostatočnom zistení skutkového stavu Žalovaným, ako aj prvostupňovým správnym orgánom, napriek tomu, že dôkazné prostriedky potrebné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu, z ktorých tieto správne orgány vychádzali (tak v zmysle Prvostupňového správneho rozhodnutia, ako aj Správneho rozhodnutia), boli v rámci zámeru EIA k Zámeru a Stavbe súčasťou administratívnych spisov, ktoré Krajský súd Bratislava a následne Najvyšší súd SR preskúmaval. Navyše, tieto dôkazy pochádzali od osôb odborne spôsobilých v zmysle Zákona o EIA a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a opierali sa o príslušné zákonné limity.

Najvyšší súd zároveň tým, že Rozsudkom NSSR tieto svojvoľné závery vyslovené v Rozsudku KSBA bez akýchkoľvek výhrad potvrdil, spôsobil s celoštátnou pôsobnosťou náhlu zmenu pravidiel konaní o povoľovaní výrubu (akýchkoľvek) drevín bez toho, aby poskytol príslušným orgánom verejnej správy akýkoľvek návod na náležité posudzovanie predmetných funkcií drevín a vplyvov na zdravie človeka nad rámec doteraz postačujúcich odborných posudkov v súlade najmä so ZŽP, Stavebným zákonom a Zákomom o EIA.

... Na základe uvedených skutočností preto možno konštatovať, že Krajský súd Bratislava v Rozsudku KSBA prísne formalistickým prístupom na úkor objektívnej pravdy odignoroval všetky dôkazy, ktorými príslušné správne orgány preukázali náležité posúdenie ekologických a estetických funkcií predmetných drevín, ako aj vplyvy zámeru na zdravie človeka, keď formuloval požiadavku, že tieto posúdenia sa nemôžu týkať celkového Zámeru a Stavby (ktorých súčasťou sú aj prípravné práce vrátane výrubu), ale majú byť tieto posúdenia uskutočnené osobitne výlučne na účely preukázania posudzovania podľa ust. § 47 ods. 3 ZOPK.

... Krajský súd Bratislava (a následne Najvyšší súd SR) sa vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti zjavne svojvoľne a arbitrárne (alebo v zásadnom omyle) odvrátili od zákonných dôkazných prostriedkov pochádzajúcich od odborne spôsobilých osôb a zákonom ustanovených príslušných orgánov verejnej moci a stotožnili sa s argumentáciou Žalobcu, ktorý bez akýchkoľvek dôkazov pripojených k Žalobe alebo predložených počas konania, ako aj bez akejkoľvek svojej odbornej či profesionálnej spôsobilosti alebo príslušného vzdelania, kontinuálne poukazoval výlučne na formálne vady predmetných správnych rozhodnutí.».

5. Sťažovateľka ďalej navrhuje, aby ústavný súd v rámci rozhodnutia o tejto sťažnosti vyslovil právny názor, ktorým bude krajský súd a najvyšší súd viazaný:

«Pojem „životné prostredie“ v zmysle zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov predstavuje najvyššiu terminologickú kategóriu, subsumujúcu všetky legálne pojmy a definície týkajúce sa ekológie, ekosystémov o trvalo udržateľného rozvoja, do ktorých úpravy patria nielen jednotlivé aspekty ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vrátane posudzovania ekologických a estetických funkcií drevín v zmysle jeho ust. §47 ods. 3, ale aj príslušné zákonné ustanovenia týkajúce sa územného plánovania, stavebného konania a iných činností priamo alebo nepriamo zasahujúcich do životného prostredia.

Na základe terminologickej hierarchie ustanovenej primárne Ústavou Slovenskej republiky a zákonom č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov je preto zákon č. 24/2006 Zb. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov svojim účelom a pôsobnosťou v celom rozsahu dostatočným základom na kvalifikované posudzovanie celkových vplyvov akéhokoľvek projektového zámeru na životné prostredie, a to vrátane posúdenia ekologických a estetických funkcií drevín a vplyvov na zdravie človeka podľa v zmysle ust. §47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj podľa iných osobitných predpisov, pokiaľ tieto neupravujú konkrétnu úpravu spôsobu a formy splnenia dodatočných požiadaviek na také posudzovanie.

Požiadavkám zásady materiálnej pravdy a náležitého zistenia skutkového stavu v správnom konaní zodpovedá taký postup správneho orgánu, v rámci ktorého prijme

správny orgán za dôkaz stanovisko, posudok alebo iné vyjadrenie osôb odborne spôsobilých v zmysle príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov, ak takéto dôkazné prostriedky, aj keď pôvodne zabezpečené na účel iného konania, majú priamu súvislosť s vecou prejednávanou správnym orgánom, ktorý skutočný stav vecí zisťuje; iný postup správneho orgánu nie je v súlade so zásadou rýchlosti a hospodárnosti správneho konania a nie je konformný so základným právom na spravodlivé prejednanie vecí v primeranej lehote.

Dôsledkom správneho súdnictva pri ochrane Ústavou Slovenskej republiky garantovaných ekologických práv nemôže byť podpora obštrukčného správania účastníkov správnych konaní tým, že bez akýchkoľvek dôkazov a výlučne na základe tvrdení osôb, odborne nespôsobilých spôsobilých v zmysle príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov, spôsobí neprimerané predĺženie správnych konaní alebo zásadnú právnu neistotu v obvyklej interpretačnej praxi, a to len na základe zistenia formálnych chýb bez náležitého materiálneho posúdenia celej veci, jej príčin, dôkazných východísk a spôsobených následkov.»

6. Sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, zruší napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení, a to o odložení vykonateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu do právoplatnosti rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti, alternatívne o uložení povinnosti najvyššiemu súdu a krajskému súdu, aby sa zdržali vykonávania napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu do právoplatnosti rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti, alternatívne o uložení povinnosti dotknutým správnym orgánom a účastníkom tých konaní, ktorých sa týkajú napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu, zdržať sa oprávnení vyplývajúcich im akýmkoľvek spôsobom z týchto rozhodnutí do právoplatnosti rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.

9. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom.

13. Podľa čl. 11 ods. 4 listiny vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu.

14. Podľa čl. 4 ods. 1 listiny povinnosti možno ukladať iba na základe zákona a v jeho medziach a len pri zachovaní základných práv a slobôd.

Podľa čl. 4 ods. 3 listiny zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa čl. 4 ods. 4 listiny pri používaní ustanovení o medziach základných práv a slobôd musí sa dbať na ich podstatu a zmysel. Také obmedzenia nemožno zneužívať na iné účely, než na ktoré boli ustanovené.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu

18. V súvislosti s namietaným porušením označených článkov ústavy, listiny a dohovoru rozsudkom krajského súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

19. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

20. Z obsahu sťažností a jej príloh vyplýva, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe sťažovateľkou podaného odvolania. Odvolacie konanie bolo skončené napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia v bode 1 označených základných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

21. Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická

osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a zákonom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

22. Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažností pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.B K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

23. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

24. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

25. Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne.

26. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný

výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

27. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

28. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

29. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu vrátane sťažovateľkou prezentovaných nosných úvah (pozri bod 3 a 4, pozn.), aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľkou v bode 1 označených článkov ústavy, listiny a dohovoru, ktorých porušenie namieta. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že v danom prieskume nebolo jeho úlohou preverovať úplnosť a správnosť skutkových zistení konajúcich súdov. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a ústavnú

súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú najvyšší súd vo veci sťažovateľky aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

30. Ústavný súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorý v rámci v relevantnej časti odôvodnenia konštatoval:

„... V danom prípade i podľa názoru najvyššieho súdu orgán ochrany prírody pri vydaní súhlasu na výrub stromov nedostatočne zistil skutkový stav veci a to v súvislosti s posúdením ekologických a estetických funkcií drevín. Správne orgány sa vecou riadne nezaoberali. Napriek tomu, že zákon v danom prípade umožňuje správnym orgánom použiť zákonom povolenú správnu úvahu pri rozhodovaní o udelení súhlasu na výrub stromov, podľa názoru súdu táto nebola dostatočným spôsobom odôvodnená.

Odvolačí súd zhodne s názorom krajského súdu udáva, že nedošlo k dostatočnému posúdeniu predmetných funkcií.

V tomto smere i rozhodnutia správnych orgánov sú nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné.“

31. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako druhostupňový súd jasne a zrozumiteľne vyjadril dôvody, pre ktoré potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu. Najvyšší súd v napadnutom uznesení primeraným a v okolnostiach danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkou vznesené námietky. Ústavný súd na základe uvedeného zdôrazňuje, že právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

32. Ústavný súd s úvahami najvyššieho súdu v okolnostiach danej veci nemá žiadny dôvod polemizovať alebo nahrádzať jeho právny názor svojím vlastným. Sťažovateľka nepredkladá vo svojej sťažnosti argumentáciu, ktorá by mala ústavnoprávny charakter. V súvislosti s procesnou aktivitou sťažovateľky, ktorá sa dožaduje iného, pre ňu priaznivejšieho posúdenia celej veci, ústavný súd konštatuje, že nie je v poradí ďalším súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľky.

33. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

34. Sťažovateľka taktiež namietala, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k zásahu do jej základného práva podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy, práva podľa čl. 4 ods. 1, 3 a 4 listiny a práva podľa čl. 11 ods. 4 listiny. Ústavný súd však nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne uvedenými článkami ústavy a listiny, ktoré mali byť podľa názoru sťažovateľky rovnako porušené. Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a možným porušením základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, nie je možné vzhľadom na to uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy, práva podľa čl. 4 ods. 1, 3 a 4 listiny a práva podľa čl. 11 ods. 4 listiny.

35. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (bod 22, pozn.).

36. Nad rámec ústavný súd uvádza, že nemohol nezohľadniť aj skutočnosť, že v posudzovanej veci nešlo o konečné rozhodnutie (prvostupňové správne rozhodnutie a druhostupňové správne rozhodnutie boli zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie). Sťažovateľka mala a aj bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania uplatniť svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti.

37. Keďže sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o dočasnom opatrení a o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2018